Cyan Magenta Yellow Black

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Голос України

№ 243 (2994)

СУБОТА 21 грудня 2002 року

АКЦІЯ ПРОТЕСТУ

Фото Олександра СЕРОГО (Укрінформ).

З акцією протесту вийшли на Куликове поле — одну з одеських площ — працівники вже два місяці як знеструмленого заводу «Краян».

БЕРЕГ НАДІЇ У МОРІ ДОБРОЧИНСТВА

Інвестицією в націю назвав народний депутат Степан Гавриш другу щорічну акцію «Берег надії — Крок до зірок», яка щойно завершилася в Києві.

Приїзд до столиці талановитих вихованців державних закладів опіки з усіх областей країни недаремно приурочено до дня Святого Миколая — щедрого покровителя дітей. Достойний приклад, схоже, став причиною справжньої епідемії доброчинства. Видання і фонди, приватні фірми й банки, артисти й міністри — всі намагалися стати благодійниками дітей, обділених батьківською любов'ю.

Події розгорталися одразу в багатьох місцях столиці. У Національному університеті культури і мистецтв пройшли відбіркові тури творчих конкурсів. У палаці «Україна» відбувся святковий гала-концерт юних артистів та виставка художників-початківців. До речі, «Голос України» — як інформаційний спонсор акції — також підтримав юні обдарування і відзначив трьох найкращих, на нашу думку, вокалістів подарунками, **повідомляє наш кореспондент Юлія ПОТАПЕНКО.**

На знімках: Зоряна Шульгіна з Тернополя та вихованці сирітського дитбудинку «Малятко» з Києва.

Фото Анастасії СИРОТКІНОЇ.

ПАРЛАМЕНТСЬКА ХРОНІКА

Пошуки шляхів розблокування

Вечірнє засідання 19 грудня

Незважаючи на численні перерви та переговори між лідерами фракцій, досягти компромісу та розблокувати роботу парламенту знову не вдалося.

Відкриваючи вечірнє засідання, Голова Верховної Ради Володимир Литвин повідомив, що лідери фракцій продовжують обговорювати проект постанови, прийняття якої дасть можливість розблокувати роботу парламенту. Але в засіданні лідерів фракцій зроблено перерву, щоб прийти в сесійний зал і проголосувати, як виняток, на прохання уряду лише за одне питання — зміни до закону про протидію легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом. Адже в разі неприйняття цього закону до України може бути застосовано санкції з боку FATF —міжнародної організації з протидії відмиванню «брудних» грошей.

(Закінчення на 2-й стор.).

ОФІЦІЙНО

Посли закликають до переговорів

Брак прозорості в роботі парламенту завдає шкоди авторитетові України в міжнародному співтоваристві, вважає посол Канади Ендрю Робінсон. Про це, повідомляє «Інтерфакс-Україна», Е. Робінсон заявив на зустрічі з лідерами опозиційних фракцій Верховної Ради. Посол додав, що всі сторони конфлікту мають поважати і виконувати правила парламентаризму і закликав їх сісти за стіл переговорів, щоб обговорити всі проблеми, які загрожують демократії в країні. Посол США в Україні Карлос Паскуаль підтримав свого канадського колегу і додав, що Е. Робінсон говорив від імені послів «великої сімки». Американський посол підкреслив, що «прозорість є основою демократії і ця прозорість нині піддається випробуванню в Україні».

ПОДІЇ

Головна політика — обсяг товарообороту

Можливість транспортування узбецьких товарів через українські морські порти та участь України в проектах, пов'язаних з розробкою родовищ нафти і газу в Узбекистані, розгляне на засіданні в січні україно-узбецька міжурядова комісія з торгово-економічного та науково-технічного співробітництва. Про це заявив Президент України Леонід Кучма на спільній з Президентом Узбекистану Іcламом Карімовим прес-конференції в Ташкенті, підбиваючи підсумки свого дводенного візиту до цієї країни.

Як **повідомляє «Інтерфакс-Україна»**, Л. Кучма назвав «головною виною України», що уряд часто захоплюється політичними проблемами.

«Головна політика — обсяг товарообороту», —підкреслив український Президент. У свою чергу, Іслам Карімов зазначив, що товарооборот між двома країнами, який торік становив 400 млн. доларів, нинішнього знизився на 90 млн. Основними причинами цього Президент Узбекистану вважає «суб'єктивні, а не об'єктивні причини».

КАРТИННА ГАЛЕРЕЯ

Жорж де Ла Тур (1593—1652 рр.)

У лихваря (1634 г.)

Полотно, масло.
Львівська картинна галерея

У НОМЕР

З Новим роком, шахтарі

Гірники шахти «Бужанська» виробничого об'єднання «Волиньвугілля» достроково виконали річний план. На-гора піднято 116 тисяч тонн вугілля, що на понад 40 тисяч більше минулорічного показника.

Півроку тому вода повністю затопила 340 лав цієї шахти, та завдяки самовідданій праці гірників, зазначив директор об'єднання Леонід Гочачко, вуглевидобуток було відновлено. Нинішнє дострокове виконання плану довело: списувати шахту як неперспективну передчасно, **повідомляє наш власний кореспондент Роман ЖИЖАРА.**

Холод згубив озимі

Малосніжний морозний грудень — холоди вдарили на вологий грунт — уже тепер змусив вітчизняних аграрників рахувати збитки. Такий суворий температурний режим став згубним для озимих зернових культур. За попередніми оцінками, навесні їх доведеться пересівати на 2 мільйонах гектарів із 8,5, що їх були засіяні. Відомості з ланів невтішні: в Одеській області через холодну погоду загинули чималі площі озимого ячменю. Не пожалів мороз колосові і в Луганській області, де цього тижня стовпчик термометра опускався до мінус 27 градусів. Загалом прогнозоване пересівання озимини удвоє перевищить середній показник за багато років. А попереду — січень, лютий... Синоптики обіцяють, що ці місяці будуть так само холодні.

Три години пожежі

Одна людина загинула у столиці під час пожежі, яка спалахнула в будівлі Головного управління залізничних військ Міністерства оборони України.

Як повідомили в центрі громадських зв'язків Управління пожежної безпеки ГУМВС України у місті Києві, палали дах на площі 400 квадратних метрів та службові приміщення четвертого поверху. Боротьбу з вогняною стихією ускладнював сильний мороз: замерзла вода заважала автодрабинам маневрувати, а знаряддя вогнеборців, намокаючи під час гасіння, крижаніли. До того ж зведена ще 1891 року будівля мала дерев'яні перекриття та перегородки.

Пізніше з'ясувалося: солдати та офіцери управління залізничних військ самотужки намагалися ліквідувати загорання. Військові викликали пожежних лише тоді, коли вогонь охопив значну площу, а з вікна четвертого поверху вистрибнула людина — саме вона і загинула.

Працівникам енергетичної галузі України

Щиро вітаю вас з професійним святом — Днем енергетика.

Тільки за стабільної роботи вашої галузі можна забезпечити динамічний розвиток української економіки та створити цивілізовані умови для життєдіяльності суспільства. Своєю самовідданою працею, професіоналізмом, високою відповідальністю ви вселяєте в людей упевненість у тому, що без перебоїв функціонуватимуть їхні підприємства і господарства, а в оселях завжди буде тепло, світло й затишно.

У Верховній Раді України є розуміння ваших проблем, прагнення сприяти вам у вдосконаленні нормативної бази, створенні дієвого національного ринку енергоносіїв, технічному переозброєнні галузі на сучасній основі та зміні психології споживача енергетичної продукції.

Переконаний, що ви впораєтесь із зрослими завданнями, зробите все можливе, щоб забезпечити добрі перспективи на майбутнє усього народного господарства України.

Бажаю вам міцного здоров'я, щедрої долі, благополуччя, вагомих здобутків у великій всенародній справі будівництва нової України.

**Володимир ЛИТВИН,
Голова Верховної Ради України.**

СЬОГОДНІ В НОМЕРІ:

З початку грудня в Україні провалилося під лід і загинуло 29 осіб

ПОЛІТИКА

Пошуки шляхів розблокування

ПАРЛАМЕНТСЬКА ХРОНІКА

Вечірнє засідання 19 грудня

(Початок на 1-й стор.).

За наполяганням депутатів В. Литвин надав слово лідерам фракцій. Лідер Компартії Петро Симоненко звернув увагу на те, що внесений урядом законопроект не обговорювали депутати і не розглядав профільний комітет. (Щоправда, потім В. Литвин запевнив, що висновок комітету стосовно цього законопроекту є). П. Симоненко нагадав вимоги опозиції: доки не буде вирішено питання про відновлення «статус-кво» стан на 10-ту годину ранку 17 грудня (тобто до голосування бюлетенями за чотири питання), в жодних голосуваннях опозиція участі не братиме.

Лідер фракції БЮТ Юлія Тимошенко виступила з пропозицією спочатку доопрацювати проект постанови про розблокування роботи парламенту, і лише після цього депутати можуть перейти до голосування за законопроекти, зокрема і про «брудні» гроші та про Держбюджет-2003.

А представник більшості — лідер фракції НДП Валерій Пустовойтенко — сказав, що лідери фракцій уже «практично підійшли до комплексного вирішення» питань і розробили два варіанти проекту постанови про розблокування роботи парламенту, які буде роздано для голосування депутатам.

Знову перерва і знову до компромісу далеко. Виступаючи від імені чотирьох опозиційних фракцій («Наша Україна», КПУ, СПУ і БЮТ), лідер «Нашої України» Віктор Ющенко повідомив, що «четвірка» пропонує створити робочу групу з представників усіх фракцій для узгодження позицій і напрацювання єдиного документа з метою розблокування роботи парламенту. Він заявив, що опозиційна «четвірка» готова визнати результати голосування 17 грудня лише за умови, якщо будуть представлені бюлетені голосування і протоколи про його результати. У проекті постанови «четвірки» пропонувалося винести в окрему постанову питання про зняття з посади Голови Нацбанку Володимира Стельмаха та призначення на цю посаду Сергія Тігіпка і проголосувати це в сесійному залі. Наступними пунктами проекту постанови передбачалося оголосити мораторій на перерозподіл парламентських комітетів, визнати недійсними прийняті 17 грудня постанову про ротацію керівництва комітетів та постанову про створення тимчасової лічильної комісії. Крім того, фракціям було запропоновано взяти на себе законодавчі обов'язки, зокрема стосовно прийняття урядових законопроектів, спрямованих на поповнення доходної частини бюджету. Однак більшість не погоджувалася на такий варіант розвитку подій.

Після чергової перерви Володимир Литвин поінформував, що депутатам роздано проект постанови, який має розблокувати подальшу роботу парламенту. Який саме — з парламентської трибуни не повідомляли. Але настрої у сесійному залі свідчили: єдності щодо цієї постанови у депутатських фракцій і груп нема. Так само, як зазначив В. Литвин, не було єдиної думки і щодо голосування за законопроект про внесення змін до закону про запобігання відмиванню «брудних» грошей. «У нас немає підстав продовжувати роботу», — сказав Голова Верховної Ради України і закрив сесійне засідання до вівторка.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Юліана ШЕВЧУК.

Страйк — не маневр для опозиції

Загальнонаціональний страйк, яким погрожують лідери опозиції, найближчим часом малореальний і нічого кардинально в країні не змінить, вважають українські політологи.

Зокрема, голова правління Центру прикладної політики «Знак» Михайло Басараб **в інтерв'ю УНІАН** сказав, що заклик Віктора Ющенка до проведення загальнонаціонального страйку мав «винятково декларативний характер». На його погляд, заява В. Ющенка — це, вочевидь, «емоційний та стихійний крок, який суперечить попереднім заявам про пошуки компромісу». Політолог вважає, що заклик до загальнонаціонального страйку «обмежив В. Ющенку ареал маневрування, бо зараз йому доведеться або ж вдаватися до реальних масових протестних заходів, або вкотре дати можливість своїм опонентам критикувати себе за непослідовність». М. Басараб зауважив: «Якщо і відбудеться загальнонаціональний страйк, то навряд чи можна говорити про якісь кардинальні зміни в державі».

А на думку експерта з внутрішньої політики та політичної комунікації Інституту порівняльного аналізу Артема Біденка, єдиним виходом для опозиції з даної ситуації було б складення її депутатами своїх мандатів. «Якби було обрано саме такий хід, то, по-перше, опозиціонери підняли б свій рейтинг, а по-друге, це могло б наблизити дострокові парламентські вибори», — запевняє А. Біденко.

МЗС не згодне

Міністерство закордонних справ нашої країни поширило коментар до звіту групи американських і британських експертів, які працювали в жовтні протягом тижня в Україні з проблеми можливого продажу Києвом радарного комплексу «Кольчуга» до Іраку, **повідомляє «Інтерфакс-Україна»**. Зокрема, МЗС коментує пункт, у якому йдеться: «Федеральне бюро розслідувань (США) визнало автентичними записи розмов Президента України, що відбулися 10 липня 2000 року. Під час розмови Президент України схвалив пропозицію Малєва (колишній глава «Укрспецекспорту». — **ІФ**) таємно постачити станцію «Кольчуга» до Іраку через третю країну». «Україна не може погодитися з таким твердженням, бо немає доказів, які дали б змогу дійти такого однозначного висновку», — наголошує МЗС, наводячи при цьому думку одного з керівників Міжнародної асоціації судової фонетики доктора Пітера Френча, переконаного, що будь-які категоричні твердження про ідентичність плівок Миколи Мельниченка нічим не обгрунтовано. «Незважаючи на пропозиції української сторони провести спільне дослідження зазначених фрагментів записів Мельниченка, американська сторона відмовилася від цього. Мало того, вона не надала висновків власної експертизи», — зазначає МЗС України.

За пунктом звіту, який стверджує, що «деякі найважливіші документи не було надано групі, зокрема документацію щодо продажу чотирьох станцій «Кольчуга» до Китаю», МЗС викладає, зокрема, принципову позицію китайської сторони про недоцільність передачі такої інформації. Українське МЗС також нагадує, що 25 листопада на прес-брифінгу в МЗС КНР повідомили, що питання про можливу поставку радарних систем із Китаю до Іраку не стоїть, а уряд КНР чітко додержується санкцій РБ ООН щодо Іраку.

Спільні настрої — ще не об'єднання

Лідер кримських комуністів, член фракції КПУ у ВР Леонід Грач вважає, що про жодну консолідацію «Нашої України» з КПУ не йдеться. На прес-конференції з приводу створення нового Всеукраїнського об'єднання «Нащадки Богдана Хмельницького» Л. Грач наголосив, що «об'єднання КПУ і «Нашої України» грунтується на персоніфікованих антипрезидентських, антикучмівських настроях. «Сьогодні — «Геть Кучму!», а завтра — ми утрьох ідемо на «Нове місце своїми колонами», — заявив лідер кримських комуністів.

На його думку, «ідеологією тут зовсім не пахне, навпаки, ідеологія одних та других може бути лише доказом того, що вони не можуть бути разом».

Звернулися до суду

Опозиція передала до Печерського місцевого суду Києва позовну заяву про фальсифікацію результатів голосування 17 грудня. Про це повідомила лідер фракції БЮТ Юлія Тимошенко на зустрічі з послами іноземних держав.

Ю. Тимошенко також зазначила, що парламентський комітет з питань боротьби з організованою злочинністю прийняв рішення звернутися до Генеральної прокуратури з вимогою порушити кримінальну справу за фактом фальсифікації голосування.

Окрім того, опозиція готує відповідну заяву до Європейського суду з прав людини.

ЄС допоможе в боротьбі з туберкульозом

За підтримки Європейського союзу розпочато проект «Профілактика та боротьба з туберкульозом в Україні». Бюджет проекту — 2 мільйони євро. Тривалість — 30 місяців.

Епідемія туберкульозу, було наголошено вчора на проведеній у представництві Єврокомісії в Україні прес-конференції, набула в нас загрозливих масштабів. За останнє десятиріччя рівень захворюваності зріс на 73 відсотки. Кожен рік в нашій країні реєструють 30—40 тисяч нових випадків захворювання, помирають від туберкульозу 10 тисяч осіб. Причому у багатьох хворобу виявляють лише після смерті.

Нинішній проект започатковано у відповідь на прохання Міністерства охорони здоров'я України та низки столичних організацій. Реалізуватиме програму нідерландський консорціум: Королівська асоціація туберкульозу та Королівський тропічний інститут. Мета — вдосконалення системи боротьби із хворобою. Зокрема, планується залучати працівників поліклінік до процесу виявлення туберкульозу, а також запровадження лікування вдома. Проект реалізовуватимуть у Києві.

СВЯТА

Щедрий Миколай

У день святого Миколая віце-прем'єр-міністр України Дмитро Табачник відвідав Святошинський будинок-інтернат.

Фото Володимира ТАРАСОВА (Укрінформ).

На Святого Миколая жоден дитячий будинок, притулок, школа-інтернат на Рівненщині не залишився без солодких подарунків. Скажімо, голова обласної держадміністрації Микола Сорока порадував вихованців Костопільського спортивного ліцею, де плекають майбутню спортивну еліту області, солодощами, а також пасажирською «Газеллю», якою юні спортсмени їздитимуть на різні змагання.

Голова Рівненської обласної ради Роман Василишин роль Миколая виконував в Острозі, у своєму виборчому окрузі. Він передав солодощі та комп'ютерне обладнання вихованцям військового ліцею, яким опікується Національний університет «Острозька академія».

Але на дітей області чекає чимало приємних сюрпризів і на Новий рік, і на Різдво. Скажімо, колектив склозаводу «Консьюмерс — Скло-Зоря», який опікується чотирма клеванськими школами-інтернатами, для більш як півтисячі їх вихованців підготував чудове новорічне дійство в Рівненському обласному драматичному театрі і, звісно, гарні подарунки.

Олександра ЮРКОВА.

Столиця без бюджету

Київська міськрада відклала прийняття міського бюджету на наступний рік у зв'язку з тим, що Верховна Рада скасувала результати голосування з держбюджету-2003 у другому читанні, повідомив голова бюджетної комісії Київради Володимир Присяжнюк.

Однак київський міський голова Олександр Омельченко сподівається, що 26 грудня уряд і парламент приймуть бюджет. «Якщо це не відбудеться, то в правовому полі Київрада має право схвалити свій бюджет, і він цим скористається», — заявив О. Омельченко. Він також наголосив, що Київрада «не має морального та юридичного права» не зробити це. Профільна комісія Київради та Київська міська держадміністрація вже підготували кілька варіантів столичного бюджету. Разом з тим, після прийняття держбюджету-2003 у столичний внесуть необхідні корективи.

За словами В. Присяжнюка, доходна частина столичного бюджету може становити до п'яти мільярдів гривень, **повідомляє агентство «Інтерфакс-Україна»**.

НП

Судна втікають за кордон

Надзвичайна подія сталася в Одесі. З тутешнього морського порту самовільно вийшло у відкрите море та залишило територіальні води України наукове судно «Бриз», що належить Українському науковому центру екології моря. Теплохід, згідно із зафіксованою в порту заявою капітана, мав начебто піти до Болгарії, а насправді опинився в турецькому порту Стамбулі. Услід за «Бризом» залишили причали в Севастополі і Херсоні, взявши курс у відкрите море, ще три наукові судна того самого центру. Однак несанкціоновано перейти держкордон порушникам не дали прикордонники, які після втечі «Бриза» перейшли на посилений режим несення служби.

Мотивація авантюрних дій екіпажів суден поки що невідома. Достеменно можна сказати лише одне: наукові судна втікали з вітчизняних гаваней на тлі гострого конфлікту між дислокованим в Одесі Українським науковим центром екології моря та Мінекоресурсів України, яке вирішило вилучити оті судна з підпорядкування центру й реорганізувати саму установу.

Прокуратурою Одеської області порушено кримінальну справу за фактом залишення «Бризом» Одеського морського порту з санкціонування деяких його посадових осіб та незаконного перетину судном державного кордону, що призвело до викрадення державного майна.

Георгій ВОРОТНЮК.

Пішла вода

У селі Рисове Красноперекопського району здано в експлуатацію нову насосну станцію, дві водонапірні башти і транзитний водогін. Завдяки цьому об'єм подачі води збільшився втричі. Відтепер ця, донедавна безводна, Присиваська глибинка буде з питною водою цілодобово і круглий рік.

Віктор ХОМЕНКО.

Сумні мотиви грудня

Лік жертв незвичних для півдня України грудневих морозів у Миколаївській області йде вже на десятки. Лише в обласному центрі від переохолодження померло 19 людей, часто це особи без певного місця проживання. Є трагічні випадки й в інших районах: у Березнегуватському замерзло чоловіка знайшли просто в полі, а в Первомайському людина замерзла після аварії з трактором... Найбільше жертв холоду було минулого тижня — 9 осіб.

Блискучий репортаж завершено

Позавчора в Тбілісі перестало битися серце великого друга України, легендарного телекоментатора, народного артиста СРСР та Грузії Коте Махарадзе, який прожив на цій землі 76 років. Шістдесят із них Коте Іванович віддав сцені, зіграв 63 ролі.

Але, либонь, головною пристрастю в його житті був футбол. Телекоментатора Коте Махарадзе — тонкого знавця гри — любили й поважали на величезній території від Карпат до Курил. Особливу шану віддавали йому в Києві, де в нього залишилося багато щирих друзів. Останнього разу батоно Коте побував у столиці України на початку нинішнього року разом зі своєю дружиною — відомою артисткою Софіко Чіаурелі. У футбольному клубі «Динамо» відбулося вшанування Махарадзе у зв'язку з 75-річним ювілеєм і презентація його книжки «Репортаж без мікрофона».

Блискучий репортаж, на жаль, завершено. Залишилася світла пам'ять.

Фото Укрінформу.

Бунтівник хризантемового трону

ОСОБИСТОСТІ

Учителька з Філадельфії Елізабет Вайнінг знала, що її привезли до Японії державним коштом заради одного учня. Їх перша зустріч проходила в присутності на смерть переляканих чиновників імператорського двору. Через перекладача військової розвідки Елізабет запропонувала 11-річному хлопчикові: «Мені важко вимовляти ваші японські імена. Можна я називатиму тебе просто Джим?» «Ні, ти не називатимеш мене Джим. Ти називатимеш мене принц».

«Японці, безперечно, розумніші і за всіма параметрами вищі за американців та інших іноземців. Проте з'ясувалося, що іноземці володіють розвиненішою технікою і військовою стратегією, що і спричинило нашу поразку», — цей запис він зробив, коли Японію окупували американські війська. Відтоді минуло 58 років. Хлопчик виріс і вже не вимагає називати себе принцем. Тепер він 125-й імператор Японії, представник найстарішої на планеті монаршої династії. Його день народження — 23 грудня — відзначають як національне свято. А ще він — учений: автор кількох десятків наукових статей з питань іхтіології, співавтор двох книжок про риб Японії, почесний член лондонського Товариства Ліннея, лондонського Зоологічного товариства, Дослідницького інституту природних наук Аргентини тощо.

Змінилася і Японія. Нині це країна з найдовшою тривалістю життя, найвищою у світі заробітною платою, найбільшим обсягом зарубіжних капіталовкладень, зі сталою репутацією технологічного лідера... Еру імператора Акіхіто називають «ерою Хейсей», що означає «той, що досягає миру». І це символічно: хлопчик, становлення якого припало на один з найтяжчих періодів в історії сучасної Японії, що відроджувалася після війни, поразки і ядерних бомбардувань, тепер символізує мир і стабільність...

До речі, Акіхіто завжди вважали бунтівником. То його розшукували по всьому Токіо — хлопчик просто втік, щоб покататися на трамваї. То він змушував своїх шоферів зупинятися на червоне світло, щоб бути, «як усі нормальні люди». То раптом вирішив їздити країною не в броньованому лімузині, а звичайним потягом.

Фото АП.

Та однією з характерних рис імператора називають його вміння робити висновки. Згадуючи своє безрадісне дитинство, коли його згідно з традицією в три роки відірвали від матері і позбавили можливості спілкуватися з ровесниками і навіть батьком, він категорично заборонив відлучати від сім'ї своїх трьох дітей. Він погодився на шлюб спадкоємця трону Нарухіто, який обрав собі в наречені «нерівню», доньку кар'єрного дипломата. Адже він сам наперекір давній традиції одружився не з дворянкою, а з... донькою мультимільйонера. Тоді дозвіл на шлюб давала Рада імператорського двору, очолювана прем'єр-міністром.

Але, можливо, головна «революція» для японців ще попереду. Як відомо, у спадкоємного принца Нарухіто досі немає сина (а традиційно хризантемовий трон передається тільки по чоловічій лінії). І нині розглядається питання про внесення до японської Конституції серйозних змін. Тож, мабуть, через кілька десятків років «живим богом» Японії стане не імператор, а імператриця.

Наталя ФІЛІПЧУК.

На знімку: японський імператор Акіхіто.

ФОТОФАКТ

Фото Рейтер.

Китайська поліція випускає диких птахів, конфіскованих на ринках та в ресторанах під час кампанії «Порятунок мігрантів». Завдяки цьому 4 000 пернатих не потраплять на обідній стіл.

А шанси дорівнювали нулю

Відбувся найдивовижніший збіг за всю історію лотерей.

Марія та Анхело Гаїна — звичайна сімейна пара, котра живе в Сан-Франциско. Нещодавно кожен з них купив по лотерейному білету. Втім, так вони роблять уже 20 років. І 20 років щотижня сідають до телевізора і, затамувавши подих, стежать за тим, як з лототрона викочуються пронумеровані кульки. Одного такого вечора Марія побачила, що на її білет у лотереї «Фентезі Файв» виграш у 126 тисяч доларів. Тоді подружжя вирішило, що нарешті всі витрати і переживання винагороджено.

Проте на них чекала ще одна несподіванка. Через годину проходив розіграш іншої лотереї, що називалася «Суперлото Плюс». Один із її білетів був на руках у Анхело і... приніс сім'ї 17 мільйонів доларів.

За словами організаторів «Суперлото Плюс», такого великого виграшу в них ще не траплялося. Імовірність такого результату — один до 41 мільйона. А коли фахівці вирішили підрахувати шанси одразу двох виграшів, то їм потрібен був калькулятор з дуже довгим дисплеєм: імовірність становила — один до 23 трильйонів. Тобто практично нуль.

У Замбії — перепис крокодилів

Управління у справах дикої природи Замбії найближчим часом має намір провести перепис крокодилів.

Це потрібно, щоб знати, чи не завдасть полювання на рептилій непоправної шкоди екологічній рівновазі у природі, і яку квоту на їх відстріл слід установити під час сезону полювання. Перепис потрібен ще й тому, що останнім часом кількість крокодилів значно зросла, і вони становлять реальну загрозу для людей.

Скарги на «безчинства» й «терор» з боку рептилій надійшли навіть від члена парламенту Кеннеді Сакені. Він повідомив, що в районі населеного пункту Самф'я, на півночі країни, крокодили розгорнули справжнє полювання на людей та свійських тварин. Вони навіть зірвали проведення традиційного свята початку польових робіт. Церемонія передбачає купання у воді, але бажаючих зайти в озеро, звісно, не знайшлося.

Фіни — найбільш сонні європейці

З-поміж усіх мешканців Європи фіни найбільше люблять поспати. Останні дослідження показують, що третина країни впродовж дня «спить на ходу».

В'язість та апатію мешканців північної країни вчені пояснюють депресією, що косить населення. Перевертатися уві сні і зіскакувати в холодному поту фінів змушують їхні проблеми. А психологи кажуть, що громадяни цієї країни не піддаються психотерапії, бо не звикли обговорювати свої проблеми з іншими людьми, пише MIGnews.

«Вони просто замикаються в собі», — каже професор Гельсінкського інституту з вивчення невропатології Макку Партінен.

У розпал погоні

Незвичайну операцію довелося провести працівникам Новосибірської служби рятування. Багато зусиль доклали вони, щоб дістати із водозливної труби таксу і безіменну кішку, котрі потрапили туди в розпал погоні.

Драматичні події розгорталися в Ленінському районі міста. Жінка зі своєю маленькою донькою вигулювали шестирічну таксу Капу. Несподівано ця цілком доросла собака кинулася за бездомною кішкою... Певний час боротьба тривала і в трубі, але потім і кішка, і пес побажали залишити «поле бою», проте зробити це не змогли, бо добряче застрягли.

Спочатку хазяйка спробувала сама визволити тварин. Та де там! Не впоралися з проблемою і дорожні робітники, котрі прийшли на допомогу. І лише за три години прибули рятівники, які змайстрували щось схоже на «йоржа» для чищення пляшок, і лише таким пристосуванням удалося виштовхнути тварин назовні.

Головне, щоб факір був тверезий

До Нового року залишилося трохи більше тижня, а Москва на повну силу готується до його зустрічі. На всіх площах російської столиці вже встановлено і прикрашено величезні ялинки. Причепурилися вітрини великих магазинів, а один із наймальовничіших провулків центру міста — Столєшніков — перетворився на ліс зі штучних ялинок, які з настанням сутінків переливаються різнокольоровими вогнями.

На 26 грудня намічено приїзд Діда Мороза з його російської резиденції — Великого Устюга. Дорогою він заїде за Снігуронькою, резиденція якої розташована в Костромському селищі Щеликове. І рівно опівдні вони з'являться на Тверській площі, де високіє будинок московської мерії. Але цього дня її стилізують під залізничний вокзал із пероном, на який вийде зустрічати дорогих гостей сам Юрій Лужков у формі залізничника. Чиновники мерії також змінять костюми на оранжевий спецодяг шляховиків. Дід Мороз і головний стрілочник Москви роздадуть подарунки дітям із малозабезпечених сімей, а потім вирушать відкривати головну ялинку Росії в Державному Кремлівському палаці. Але це ще не всі сюрпризи, що їх готують тут до Нового року.

Найпевніше, новорічним хітом стане номер канадського фокусника Фан Янга, який просто на очах у всіх присутніх надме величезну мильну бульбашку, всередині якої можуть опинитися всі бажаючі. Уже тепер передрікають, що це буде найбільша мильна бульбашка у світі. Головне, щоб факір цього дня не був п'яний! Ураховуючи минулорічні масові розпиття шампанського з биттям тари на Красній площі, її в новорічну ніч закриють, щоб уникнути тисняви і травм. Москвичам рекомендовано зустрічати Новий рік на Тверській і Театральній площах, де на сценах «працюватимуть» цілісіньку ніч кращі ансамблі. Та й прибирати бите скло тут буде легше, ніж із бруківки Красної площі.

Москва також обіцяє дітям веселі канікули з фестивалями вертепних дійств і льодових скульптур персонажів різних казок народів світу. Пройде у столиці й перший чемпіонат Росії з ліплення сніговиків. Дід Мороз збере з 80 поштових скриньок, установлених у Москві, листи дітей з проханнями виконати бажання. Але вже тепер дітвору і дорослих попереджають, що не всі прохання всемогутній Дідусь зможе задовольнити. Поки що чиновники лише будують плани і готують заходи. Метеорологи вважають за краще не давати довгочасних прогнозів, бо в Москві відносне потепління весь час змінюється сильними морозами від -14 до -21 градусу. І ще невідомо, які сюрпризи приготує на Новий рік матінка-природа.

Ярослав СЕРГІЄНКО.

Москва.

АНОМАЛІЇ

НЛО: сенсація почалася?

Загадковий об'єкт у небі над штатом Нью-Йорк удалося зафіксувати операторові американської телекомпанії «Fox». Брендон Моурі знімав в Олбані репортаж для прогнозу погоди. Ніщо не віщувало сенсації. Переглядаючи плівку у студії, Моурі помітив на тлі повітряного пасажирського лайнера спалах. Повільний повтор — і на екрані з'явився дивної форми об'єкт, що нагадував стрілу з чотирма виступами на боках. «Для мене це було цілковитою несподіванкою, — зізнається оператор. — Я помітив якийсь рух, відмотав кілька кадрів і побачив це».

Що це було, упевнено сказати поки що ніхто не може. Радари нічого зафіксувати не встигли. У достовірності плівки сумнівів немає. Залишається гадати: був то літальний апарат позаземних цивілізацій, невідоме явище в атмосфері або військовий об'єкт, який випадково потрапив у кадр? Утім, дві останні версії експерти вважають маловірогідними і висловлюють найсміливіші гіпотези.

Нині плівку досліджує ФБР. Тільки результати навряд чи стануть здобутком широкої громадськості. Як свідчать останні опитування у США, 72 відсотки американців упевнені, що уряд приховує від них правду про НЛО.

Лише тепер, через 55 років, можливо, буде розкрито таємницю Розуелла — міста у штаті Нью-Мексико, неподалік якого, як стверджують, зазнав катастрофи космічний корабель інопланетян. Поставити крапку в цій історії намагається телеканал Сай-Фай, що спеціалізується на паранормальних явищах.

Об'єктивно розібратися, що саме сталося під Розуеллом 3 липня 1947 року, має споряджена каналом експедиція з десяти вчених-археологів. Що дослідникам пощастило з'ясувати й розкопати, у прямому й переносному сенсі, глядачі телеканалу дізнаються найближчим часом. У програмі, зазначають представники телеканалу, буде також показано інтерв'ю з очевидцями події, що їх раніше ніколи не показували. Попри інтерес, виявлений до розуельського інциденту, всі матеріали державної комісії, котра розслідувала його більш як півстоліття, зберігають під грифом «цілком таємно». Про результати перевірки можна судити, виходячи з події, що сталася по той бік Атлантики.

Уряд Великої Британії розпочав публікацію документів міністерства оборони про факти зіткнення і спостереження за НЛО. Оприлюднення раніше секретних матеріалів пов'язане зі зміною закону «Про свободу доступу до інформації». З великого масиву відомостей особливу увагу привертає «Рендльшемська справа», котру вважають найвідомішим і найкраще задокументованим випадком спостереження НЛО у Великій Британії. Це — чи не найдостовірніше спостереження НЛО людиною, свого роду британський аналог «Розуелла».

В оприлюднених документах є свідчення офіцерів ВПС США, які служили у Великій Британії, про спостереження світляного нерозпізнаного об'єкта, що приземлився у Рендльшемському лісі у грудні 1980 року. Подробиці події було одразу засекречено, і до оприлюднення про них знали лише кілька осіб у світі.

Близько двохсот сторінок досьє, надрукованих на бланках міністерства оборони Великої Британії, містять рапорти військовослужбовців про події, що сталися 27 грудня 1980 року. Офіцери ВПС США вирушили до лісу розслідувати, як вони гадали, аварію з літаком. Замість цього на місці гаданої катастрофи вони побачили трикутний, «дивовижний яскраво освітлений об'єкт». Він ширяв у повітрі й пульсував синім промінням. Один із очевидців, підполковник Холт описав явище так: «Зовні він здавався зробленим із металу. Це — трикутної форми об'єкт, приблизно від двох до трьох метрів в основі і десь зо два метри заввишки». Наступного ранку підполковник і його люди виявили у землі на тому місці, де вночі був нерозпізнаний об'єкт, три заглиблення, кожне — сім дюймів у діаметрі. Рівень радіації на цьому місці перевищував норму у десять разів.

У зізнаннях старшого сержанта Джима Пенністона йдеться про дивне відчуття: «Мені здалося, що я оточений статичною електрикою чи то якимось видом енергії». Жодних вихлопів чи інших ознак роботи двигунів не було помітно. Здавалося, ніби об'єкт стоїть на якихось опорах. Сержант звернув увагу на те, що покриття об'єкта дуже гладеньке, нагадує непрозоре затемнене скло. На зовнішній поверхні судна можна було розрізнити дивні малюнки й написи заввишки з десять сантиметрів. Пенністон твердить, що «торкнувся символів — вони були начебто вирізані чи вигравійовані на поверхні, ніби їх виведено діамантом на склі».

До справи, крім рапортів, додано й висновки комісії з розслідування інциденту. Вона свого часу вирішила, що «...жодних свідчень загрози безпеці Великої Британії виявлено не було. Через відсутність якихось вагомих свідчень загрози міністерство оборони не коментує те, що сталося». До того ж експерти міністерства висунули версію, що офіцери могли побачити промені розташованого неподалік маяка, спотворені гіллям у нічному лісі.

Попри численні свідчення очевидців, офіційна наука вважає НЛО темою, котра заслуговує на увагу тільки письменників-фантастів. І все-таки у Франції з 1977 року існує державна служба, котра відповідає за збирання і систематизацію інформації про НЛО, отриманої від громадян, поліції та авіації. Цю службу нещодавно проінспектували високопосадові військовики, депутати й журналісти: було вирішено збільшити фінансування й розширити штат постійних співробітників. Крім того, найближчим часом Париж відвідає керівник недавно створеної в Перу аналогічної служби, щоб обмінятися досвідом з французькими колегами.

Олег ДЕНИСОВ.

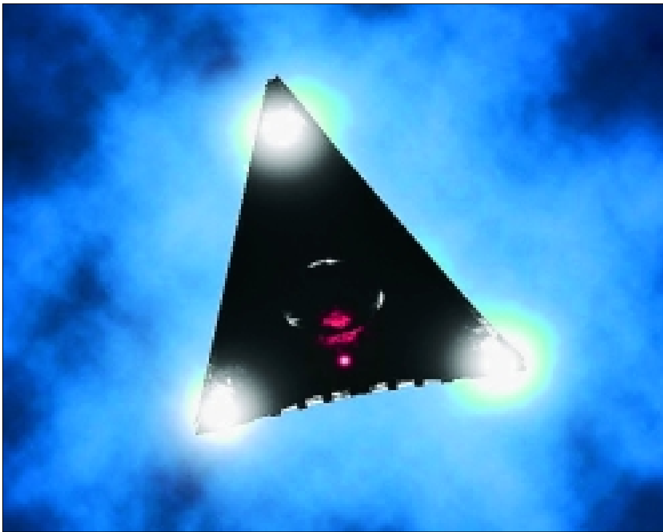

Фото Анастасії СИРОТКІНОЇ.

Нове народження «Кобзи»

НОСТАЛЬГІЯ

У палаці «Україна» співав та грав знаменитий гурт «Кобза». А з ним — його давні та добрі колеги по сцені. Концерт так і називався: «Кобза» збирає друзів». Торік, на своє 30-річчя, ансамбль не знайшов коштів для концерту на кращій сцені країни. Лише нині продюсер Андрій Толчанов узяв кредит для організації такого вечора. Чи ризикував продюсер вилетіти в трубу? Сподіваймося, що ні. Зрештою, зал Національного палацу був повний.

Кирило Стеценко, який зіграв на скрипці з ансамблем-бенефіціантом «Карпатські фантазію», оголосив 15 грудня днем народження «Кобзи». «У всіх країнах бережуть свої національні святині. «Кобза» — наша святиня. І ми маємо її берегти», — сказав музикант.

Ці слова, які можна вважати лейтмотивом концерту, не взялися з нізвідки. Роками призабута на Батьківщині «Кобза» подорожувала світом. Гурт об'їхав 40 країн. З одного боку — так, це визнання. З другого — вдома «Кобза» не мала такої пробивної сили, щоб посунути стіну комерційних проектів-одноденок. А тим часом Захід божеволів від «world-music». Багатовікова музична культура різних народів вихлюпнулася на «популярні» сцени планети. Можливо, завдяки цьому настав час знову народитися й нашій «Кобзі». Звичайно, т а м на хлопцях робили б великі гроші. До слова, ще за часів залізної завіси в США вийшов неліцензований диск «Кобзи» — «Заборонений в СРСР». Абсурдність сучасних місцевих реалій у тому, що метри естради мають ще й платити за себе...

Свою вірність мистецтву, випробуваному роками, засвідчив Микола Мозговий. Навіть стан здоров'я не завадив йому це зробити (народний артист прибув на концерт з ціпком). Така самозреченість зрозуміла: відомий музикант свого часу енергійно співпрацював з «Кобзою».

Незрівнянна Ніна Матвієнко стала окрасою концерту. Серед гостей були також циганський театр «Романс», Всеволод Татаренко, Геннадій Татарченко. У залі серед інших знайомих облич можна було побачити відомого композитора Мирослава Скорика і співачку-легенду Валентину Купріну, яка теж певний період творчого життя присвятила «Кобзі».

Заздалегідь глядачам пообіцяли експерименти від «Кобзи». Музиканти з великої літери вкотре показали, що вони на ти з джазом, ритм-енд-блюзом, роком, хіп-хопом... Недарма їм давали нагороди на престижних фестивалях. Зокрема, кілька місяців тому «Кобза» отримала гран-прі в Осаці (Японія) на фестивалі «Наватас».

Не так давно лідер «Кобзи» народний артист України Євген Коваленко навів мости з музичним молодняком — гуртами «Гайдамаки» і «Танок на майдані Конго» (як коментували в залі, «Кобза» на майдані Конго»). На концерті слухачам показали те, що народилося від цих контактів. А оскільки зал заповнили переважно ті, хто любив «Кобзу» 30 років тому, то можна було спостерігати, як під час експериментів з молоддю солідні дядечки та «бальзаківські» тітоньки затулили вуха, хитали головами чи стрімголов вистрибували в буфет.

Протягом усього вечора ветерани українського фолку були в ударі. Вони виконали свої хіти попередніх років. Проте на заклик до залу — підспівувати — публіка не могла відгукнутись на повну. І не з причини байдужості чи скупості. Заважав поганий звук (якщо точніше, фонограма). Голосів було майже не чути навіть у найближчих рядах.

Чому йому, Боже, ти крилець не дав?

ДОЛІ

Сталося так, що на зустріч з цим чоловіком я збирався похапцем — бракувало вже часу збиратися ретельніше. Тому прихопив із собою першу-ліпшу записну книжку, яка лежала під рукою. І тільки коли зустрівся та дістав з кейса записник, з подивом виявив, що це той, з ким я недавно був у генерального конструктора знаменитого ракетно-космічного КБ «Південне» Станіслава Миколайовича Конюхова. Випадково це трапилося? Чи на світі випадково нічого не відбувається?

З власної вини долю мав важку

Не минає ночі, щоб Володимирові Могилевському не снилося, як він літає в небі. Жодної не пригадує без такого сну ще відтоді, коли двадцять з лишком років тому сконструював і виготовив свій перший саморобний літак та піднявся на ньому вище хмар. І, угледівши під собою рідне село та кольорові, мов мальовані, степи, заспівав: «Чому я не сокіл, чому не літаю?»

А в дитинстві Володимир мріяв стати музикантом. У його юній душі, пригадує, народжувалися якісь незбагненно космічні, неземні мелодії. Вони теж щоночі звучали в його снах, і хлопець потім щиро дивувався, чому інші їх не чують. Ось він обов'язково вивчиться, зможе записувати незвичайну музику нотами і грати її для всіх, хто побажає слухати. А така, як у нього, нікого не залишить байдужим. Одначе в музичну школу — дитячу, єдину, яка була в райцентрі Солоному, — Володимир Дмитрович уперше прийшов уже в п'ятдесятилітньому віці.

— Ви кого, доньку чи онуку, привели вчитися? —запитали його.

— Ні, вирішив сам вступити, — відповів.

І коли привіз у свою домівку піаніно з Дніпропетровська, все село Жданове від подиву довго не могло вгомонитися: ні, таки закінчений і безнадійний дивак цей Могилевський, такого в їхніх місцях ще ніколи не було. Літні віком відразу пригадали, що Володька змалку ріс не схожим на інших, мов не від миру сього. Не по літах був розумний та метикуватий, шкільну науку схоплював з півслова. Але воднораз був упертий та непокірний, тож дістав прізвисько «малий бунтар». Перша вчителька Могилевського якось довго дивилася на свого учня захоплено-зажуреними очима і мовила: «Тобі, Володю, багато дано від народження, але з власної вини долю матимеш складну та важку».

Сьогодні Могилевський на долю свою не нарікає. Що мало статися, того, мовляв, не уникнути. Про те, що потім справді з ним сталося, не шкодує. Хоч замість того, щоб у сімнадцятилітньому віці, закінчивши середню школу, вступати в музичне училище, він на багато літ потрапив у в'язницю. А було це ще в 1956 році. Учитися не поїхав, бо в районі не дали паспорт і порадили: «Паняй, хлопче, в колгосп волам хвости крутити». Незабаром спересердя з такими, як сам, лобуряками, поліз і пограбував сільську крамницю.

Вертоліт не голка...

Засудили на великий строк. Володимир спершу навіть не йняв віри, що за фатальну провину «по молодості» зможуть ось так суворо покарати. А за розкрадання соціалістичної власності, сказали, інакше і не карають. А це ж скільки сидіти та без користі марнувати час! І як там, на волі, без нього буде музика? То «малий бунтар» відразу став у ньому великим: утік із зони так несподівано та «неординарно», що найпильніші охоронці, котрі прогавили, виправдовувалися: такої зухвалої втечі на їхній пам'яті ще не було. Але Могилевського спіймали, повернули назад і... доточили строку. Він же, одначе, тікає знову. І його знову ловлять. Шість разів у нього навіть стріляли, і як не влучили, сам досі дивується. Не інакше, що Бог уберіг. Та знову додають, щоб не був такий «спритний».

Ось тоді однієї ночі, розповідає Володимир Дмитрович, мені і приснилося, що єдина можливість бути неспійманим — це піднятися, злетіти в повітря. Досі пам'ятає ті відчуття перехопленого подиху, лоскоту в грудях та невимовної радості в душі, які вперше наснилися, коли він наче опинився за штурвалом схожого на великого птаха літака...

А разом із Могилевським на березі Печори, аж куди насамкінець запроторили непокірного втікача, відбували покарання й політичні в'язні. Серед них —льотчики і навіть авіаційні інженери та конструктори. Несподіваний «корисливий» інтерес Могилевського до авіації, щоб «утекти небом», старші віком «колеги» сприйняли з гумором. Але бажання вчорашнього сільського хлопця, який у неволі почав уже сивіти, оволодіти знаннями й «наукою про літальні апарати», підтримали. Мало того, стали для Володимира вчителями-викладачами. Ще й роздобули для нього кілька книг з аеродинаміки, теорії і практики польотів, згодом і посібник, як конструювати літаки та двигуни до них. А незабаром «рецидивіст» читав уже підряд про авіацію та космічні ракети і кораблі, що тільки можна було читати в зоні. І там, у зоні, потайки почав складати-клепати свій перший вертоліт.

Можливості були, бо ж цілий завод поруч і щодня. А чому саме вертоліт задумав створити, і тепер до пуття не може пояснити. Просто не знав тоді, що змайструвати самотужки вертоліт набагато складніше, ніж «елементарний» міні-літак. А може, якраз розумів уже це і навмисне хотів довести собі та «ментам», що його аніякі труднощі не зупиняють? Та хоч би як там було, злетіти Могилевському на своєму первістку не вдалося. Вертоліт не голка, в копиці сіна не сховаєш. Коли він був майже готовий, разом із засудженим «конструктором» наглядачі викрили. Теж був нечуваний переполох у зоні!

У селі не впізнали

І звільнився та повернувся додому Могилевський більш ніж через двадцять літ. У селі його встигли забути. Багатьох, хто колись був старший від нього, не застав серед живих. А однолітки?.. Кожен сам по собі прожив свого півіку, в якому «малого бунтаря» не було — зник, наче назовсім. Натомість підросло нове покоління, на сприйняття якого Володимир Дмитрович міг розраховувати лише тому, що Могилевські й Могильні — рідкісні, але тутешні прізвища.

Одначе, що Володимир повернувся, швидко дізналося не тільки село. Про це незабаром говорив увесь район. Бо що таке «зек» з тривалим «стажем»? Ясна річ, пропащий чоловік. А тут: не п'є і не палить, навіть не лається, не злий — навпаки, лагідний. Наступного ж дня пішов влаштовуватися трактористом. Сказати, що для сміху, то ні, швидше для годиться, аби не казав, що відштовхнули, дали трактор, давно вже списаний. А Могилевський, тиждень почаклувавши біля нього, завів і виїхав у поле прудкіше, ніж інші на новеньких. Далі й геть усі сплеснули в долоні і довго «пережовували», не знаходячи пояснення чудернацькій небувальщині: за Володимира погодилася вийти заміж жінка, яка тут досі вирізнялася вибагливістю, серйозністю та почуттям власної гідності і дуже добре розбиралася в людях...

Та ще дужче вразив земляків колишній «зек» через п'ять років. Це коли злетів на самотужки зробленому літаку. Жданове нічого подібного раніше не знало і не пам'ятало. Власне, одна тутешня бабуся тоді сказала: «Таке в селі було, як люди колись узагалі вперше побачили в небі аероплан і бігли за ним та хрестилися». Вона тоді була ще дівчинкою і дуже перелякалася, щоб той аероплан на неї не впав. А тепер над усе боялася, щоб Володька не впав...

Могилевському першу машину допомагав складати рідний брат Анатолій, тому Володимир і назвав її «БМ» — «Брати Могилевські». Конструкція — повністю власна. Єдине, що двигун тоді частково запозичив з креслень того, який створили такі само самодіяльні ентузіасти з Омська Буянов та Білошапка. Хоча, використавши два циліндри від мотоцикла ІЖ-«Планета-3», Могилевський трохи удосконалив його. Де, перепитує, діставав запчастини та матеріали? Де завгодно. Дещо в купах металобрухту знаходив, а дещо — в запасливих автомобілістів та магазинах на зразок «Юного техніка». Більше ж виточував та виготовляв сам. Я, каже, спочатку не збирався складати власний літак. Хотів записатися в аероклуб і літати на легких спортивних машинах та планерах. Поїхав у Дніпропетровськ, знайшов такий клуб, а мені: «Діду, ви що, жартуєте? Ми приймаємо лише у віці від 17 до 23 років. Де ви раніше були?»

— Де-де! — сердито відрубав. — У допрі сидів...

Отак нічого не залишалося, як робити для себе свій літак. А наступну, другу, одномісну «пташку» власної конструкції Володимир Дмитрович назвав «Антуан». На честь улюбленого письменника і пілота, свого кумира Антуана де Сент-Екзюпері. Бо якось прочитав, що у Франції кількасот клубів авіаторів-любителів — люди просто літають собі на втіху на серійних спортивних машинах. Але є поміж них такі, котрі мріють сконструювати «несерійні». Через три роки Володимир написав у Париж листа: «Я зробив літак, який вам сподобається. Приїжджайте».

«Викрив» бортжурнал

Натомість до Парижа запросили його. Зрозуміло, що не пустили — завадило «минуле». Зате це запрошення послужило нарешті визнанню Могилевського вдома. Зазирнули у його «бортжурнал» і несподівано зрозуміли, що цей чоловік, не питаючись нікого, вже налітав майже п'ятсот годин. «Де ж ти літав?» — примчали кадебісти. «Далі Дніпродзержинська не насмілювався, та над своїм районом усюди», — зізнався чесно. Так ледве не в 50 літ Володимир Дмитрович одержав посвідчення пілота-любителя. Потім він виготовить і свій перший двомісний літак, на якому «покатає» понад 800 своїх земляків, і передусім дружину й доньку Маринку. На висоті кілометр і вище зі швидкістю 120 кілометрів на годину. Сам же — це секрет, про який краще мовчати, — кілька разів піднімався на вісім тисяч метрів. Чи був у тому ризик? Жодного! Могилевський витримав іспит, які влаштовували лише для асів. А тоді, коли його тільки «розсекретили», в літак, ще «Антуан», сів і піднявся на ньому у випробувальний політ відомий майстер спорту Юрій Ситник. Ось що він написав у своєму рапорті: «Використовуючи висхідні потоки повітря, вдалося піднятися на висоту 1500 метрів. Машина чудова. Слухняна в управлінні, стійка в польоті. Надійна, міцна. При вимкненому двигуні летить упевнено. Для зльоту і посадки достатньо 100—150 метрів автомагістралі, польової дороги, стадіону, стерні або й невисокого травостою. Саморобний двигун при чотирьох тисячах обертів на хвилину в зльотному режимі досягає потужності 30 кінських сил. Пілотажні прилади з літака ПО-2 («кукурузника») працюють бездоганно. Посадочна швидкість — 60—65 кілометрів».

Усе це скінчилося тим, що Володимира Дмитровича почали запрошувати на усілякі показові виступи та змагання. У Дніпропетровськ, Запоріжжя, Луганськ, Кіровоград і Крим. Із заслуженим визнанням прийшло і знайомство з відомими людьми. З авіаконструктором Олегом Антоновим і не менш прославленим льотчиком-випробувачем Сергієм Анохіним, легендарною Валентиною Гризодубовою... Але головне, що відкрився доступ до сучасних надбань малої, точніше, легкої, авіації. Щоб мати більше вільного часу, Могилевський на радість усім у тодішній «Сільгосптехніці» облишив трактора і почав працювати автослюсарем. То став для водіїв та механізаторів незамінною знахідкою — майстром на всі руки, який з іржавого залізяччя виточував цілі колінвали. І в селі швидко забули про його минуле. Тепер Володимира Дмитровича одні називали дивакомромантиком, інші — чарівником техніки. А ще вважали і вважають Могилевського дуже порядною та доброю людиною. Котра нікому не відмовляє, коли треба допомогти полагодити авто чи якусь іншу машину.

«Чорновіл» неодмінно має злетіти

У самого ж Володимира Дмитровича не гараж, а ангар. І в ньому нині п'ять власних літаків. П'ятий, утім, ще в роботі і необлітаний. Назвав він його «В'ячеслав Чорновіл». Тут і особисті політичні уподобання далися взнаки, але більше — повага, з якою Могилевський ставився і ставиться досі до політв'язня і громадського діяча Чорновола. Так от, на чотиримісному «Чорноволі» збирався злетіти вже цього року, але не вдалося. За нинішньої дорожнечі забракло коштів скласти принципово новий двигун власної конструкції. Адже Володимир Дмитрович уже не перший рік пенсіонер — за паспортом. Тільки не за станом душі. Підробляє ще опалювачем-кочегаром у селищній котельні, але ж платять мізерні гроші. Одначе не сумнівається, що наступної весни його «В'ячеслав Чорновіл» неодмінно підніметься в небо. Бо у снах літати — то одне, і геть інше — наяву. Більшої насолоди, каже, ніж там, під хмарами, я в своєму житті не мав. І чого тільки в небі не витворяв: йшов у штопор і піке, перевертався на 90 градусів, та не зазнавав, уявіть собі, такої біди, якої довелося зазнати на землі. В небі Бог милував будь-які його витівки. Це ж бо не жарт: уже не менш як сім тисяч разів злітав на саморобних літаках і стільки ж здійснив м'яких посадок!

— Сьогодні однозначно знаю, — заявляє раптом, — що якби інакше склалася доля, був би астрономом.

— Отакої! — дивуюся я. — Це ж зовсім інше, ніж літати чи писати музику!

— Не знаю, не знаю... А тільки людям віщі сни сняться, а мені й ті, за якими читаю, що мені насправді було написано на роду та з чим розминувся...

Отож Могилевський упевнений, що від долі такої тепер не втекти його дочці Марині. Тій, котра ще читати й писати не вміла, а вже наполягала: «Тату, і я хочу так високо-високо, як ти». Сьогодні вона студентка енергомеханічного технікуму. Цієї осені вийшла заміж. На весіллі, щаслива, шепнула батькові на вухо: «А на астронома, ти не хвилюйся, я неодмінно вивчуся».

Микола НЕЧИПОРЕНКО.
Солонянський район Дніпропетровської області.

Фото Анатолія ПОНОМАРЕНКА.

На знімку: Володимир Могилевський.

Інструменти, й зокрема ударні, глушили спів. Ось і вийшло, що сучасна техніка — не завжди прогрес. Дуже прикро казати це по відношенню до уславлених музикантів, яким голоси дозволяють обходитися без мікрофонів, підсилювачів, фонограм. Тим паче що в той самий час яка-небудь сумнівна московська «зірка» завдяки пристойному звуку здається ледь не Френком Сінатрою...

Напередодні концерту трохи різали око часті згадки в пресі про те, що «Кобза» знайома з відомими західними музикантами. Так, Карлос Сантана. Так, Чік Коріа. Ну то й що? Віддаючи належне українським талантам, треба було б викладати ці факти по-іншому. Приміром, ось так: «Сантана знайомий із самою «Кобзою»!». Бо в «Кобзи» у мистецтві своя висока планка.

Ольга КЛЕЙМЕНОВА.

На знімках: незрівнянна Ніна Матвієнко; саме та «Кобза»; соліст гурту «Гайдамаки» та «Кобза».

Фото Анастасії СИРОТКІНОЇ.

ТРАНСПОРТ

Дешевше ремонтувати, ніж купувати

Вінницьке трамвайне депо визнано базовим для ремонту вузькоколійних вагонів, що експлуатуються в різних містах. Більше половини з них, за словами директора Вінницького трамвайно-тролейбусного управління Олександра Музики, вичерпали свій нормативний ресурс. За останні десять років парк вагонів скоротився на 31 відсоток. Своїх вагонів не випускаємо, а купувати чужі — дорого (найдешевший чеський виробництва коштує 2,5 мільйона гривень). Саме тому у проекті державної програми розвитку електротранспорту в Україні передбачена модернізація цього виду електротранспорту.

Виробничі приміщення і технологічне обладнання Вінницького трамвайного депо дають можливість виконувати всі види ремонтних робіт, а також виготовляти і реставрувати запасні частини. Крім того, вінничани винайшли і впровадили безреостатну систему керування тяговими двигунами, що дає можливість економити до 40 відсотків електроенергії. Систему встановлять на всіх реставрованих вагонах.

Віктор СКРИПНИК.

Вінниця.

Термін за зраду Батьківщині

П'ять років за шпигунство визначив апеляційний суд Севастополя колишньому військовослужбовцю Олександру Молчанову. Його засуджено за частиною першою 111 статті Кримінального кодексу — державна зрада. Справу було порушено за матеріалами Управління військової контррозвідки СБУ в Криму.

Під час слідства стало відомо, що майор запасу до осені 1996 року працював у різних підрозділах топографічної служби Збройних Сил України і мав доступ до секретних документів, зміст яких є державною таємницею. Всі зібрані документи він мав намір продати представникові розвідки однієї з іноземних держав. Але отримати гроші за зраду О. Молчанов не встиг — співробітники військової контррозвідки вчасно блокували передавання секретної інформації за кордон, а оцінку злочинної діяльності колишнього офіцера дав суд, який встановив, що розголошення отриманих ним даних могло завдати шкоди національній безпеці України.

Віктор ХОМЕНКО.

Крим.

Повернувся в школу, у базальт вкарбований...

Коротке і яскраве, наче політ комети, було життя нашого земляка, нині добре знаного в Україні поета Григорія Чубая. Лише тридцять три йому судилось літ прожити, а з них чи не половину — на голгофі несприйняття, цькування, підозр та підлоти. Вже у вісімнадцять цей юнак із села Березини написав свою найяскравішу за глибоким звучанням поему «Вертеп».

У Радивилові одну з вулиць названо ім'ям поета. А от на батьківщині Григорія Чубая якось ніби й забули свого славетного земляка. Тож гідною даниною його пам'яті стало урочисте відкриття у Козинському колегіумі (у часи, коли тут навчався Григорій Чубай, це була звичайнісінька середня школа) меморіальної дошки колишньому учневі. Саме звідси виніс поет той погляд на життя, що його талановито вклав пізніше у щирі дзвінкоголосі рими-рядки. Уся лірична спадщина поета наскрізь пронизана почуттям незмірної вдячності тій землі, де минуло дитинство, де формувалося його громадянське світосприйняття. Усе це відчули ті, хто був присутній на художніх читаннях його поезій. Встановлення меморіальної дошки — лише перший етап увічнення пам'яті Григорія Чубая. Наступними кроками будуть надання імені поета Козинському колегіуму, а також низка літературно-мистецьких заходів обласного та районного масштабу.

Володимир МАРТИНЮК.

Рівненська область.

ФОТОФАКТ

У Чернігівському Літературно-меморіальному музеї М. Коцюбинського презентували першу поетичну книжку ветерана війни в Афганістані, ліквідатора наслідків аварії на ЧАЕС Юрія Гранчака «Від гріха до покаяння».

На знімку: Юрій Гранчак з учасницями презентації — Рашидою Шабаєвою (**ліворуч**) та Наталією Проскуріною.

Фото Сергія ПАВЛЕНКА.

Бюджет на дні... кошика

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Село Іза здавна відоме майстрами лозоплетіння. Своїми витворами вони дивували навіть білокам'яну. У цьому зв'язку на Закарпатті побутує такий анекдот:

«...Якось ізянець повіз на продаж до Москви свій товар і на одне із запитань потенційного покупця відповів щось не до теми. «Что ты, мужик, плетешь?» — перепитав той. «Аякже, плету. Плетуть сини, невістки, плете дружина, і брати плетуть, і кум плете, і свати також».

І справді, в Ізі плетуть усі. Досить пройтися селом, аби впевнитися в цьому. Не лише кошики, а й меблі, світильники, вази для фруктів і навіть колиски для немовлят та «кузови» для дитячих візків — усе тут з лози. А ще село відоме тим, що неподалік у лісі привільно почуваються плямисті олені, що щиняться своїми пантами. З них виготовляють ліки не згірш віагри. До всього цього ізяни — вправні овочівники.

Діловий потенціал людей творчо використовує і стимулює сільська рада, не декларуючи, а підтримуючи підприємництво. Тож Іза — чи не єдине на Закарпатті село, яке обходиться без державних дотацій. У столиці лозоплетіння, як жартома називають Ізу, успішно працюють хлібопекарні, промкомбінат, теплиця, що дивом збереглася, коли навіть потужні тепличні комбінати краю наказали довго жити. Овочі тут вирощують цілий рік.

Іван ГУДЗОВАТИЙ.

Хустський район Закарпатської області.

БЛАГОДІЙНІСТЬ

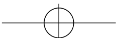
Милосердя у гривнях

Про хороші справи держави можна судити з її ставлення до людей похилого віку і дітей. Український уряд усіляко прагне продемонструвати свою прихильність до старих людей країни, намагаючись вирішити їх нагальні проблеми. Періодично підвищують пенсії, діє система житлових субсидій та адресна допомога бідним. Але, незважаючи на таку активну соціальну політику в ставленні до престарілих, рівень їх життя все ще залишається найнижчим у країні. Лише 233 тисячі пенсіонерів сьогодні одержують пенсії не нижче прожиткового мінімуму (365 грн.). За даними статистики, понад три мільйони дідусів і бабусь перебувають за межею бідності.

14 мільйонів пенсіонерів перебувають під опікуванням органів соціального захисту населення України, серед них — понад 2,6 млн. інвалідів і майже 5 млн. ветеранів війни і праці. Особливо скрутно сьогодні самотнім старим громадянам. 700 тисяч бабусь і дідусів через хвороби не в змозі самі себе обслуговувати. Всім їм потрібна моральна й матеріальна підтримка держави. Щоб звернути увагу суспільства на проблеми людей похилого віку, в нашій країні з ініціативи Міністерства праці й соціальної політики з 1999 року проводять Всеукраїнську благочинну акцію «Милосердя». За три попередні роки в рамках акції для допомоги незаможним і нужденним було зібрано майже 320 млн. гривень. Ці кошти розподілено між 6 мільйонами співгромадян, котрі потребують допомоги. Нинішнього року «Милосердя» зібрало майже 142 мільйони.

Торік уперше з дня незалежності України соціальні програми були профінансовані на сто відсотків. Проте сьогодні немає гарантій, що така позитивна бюджетна практика триватиме. Тому в новому році мільйонам українців доведеться сподіватися на благодійність і милосердя, що їх виявляють поза бюджетом.

Ольга ВАУЛІНА.

13 грудня. У столиці відкрито другу чергу торгово-розважального центру «Глобус».

17 грудня. За результатами поіменного голосування у парламенті Головою Нацбанку України став Сергій Тігіпко.

16 грудня. Місто атомних енергетиків «Славутич» відвідав Прем'єр-міністр України Віктор Янукович.

14 грудня. Похорон людини-легенди, академіка Миколи Амосова на Байковому кладовищі.

18 грудня. Святий Миколай — покровитель міста Миколаєва. Цього дня у театрі музкомедії зібралися діти-сироти зі всіх шкіл-інтернатів області — більш як 800 діток.

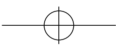

15 грудня. У Києві поєдинком Україна—Білорусь (2:4) закінчився триденний турнір «Європейський хокейний виклик».

19 грудня. На ранковому засіданні сесії Верховної Ради знову вирували пристрасті. Опозиція блокувала трибуну.

Сім днів із життя країни очима фоторепортерів Сергія КОВАЛЬЧУКА, Павла КУБАНОВА, Укрінформу, УНІАН

ГЕТЬМАНАТ

Актуальні роздуми над статтями з новітніх українських історичних словників та малої енциклопедії «Українське козацтво»

(К. «Генеза». З. «Прем'єр», 2002 р.)

Олівер Кромвель.

Ф. Красицький «Гість із Запоріжжя».

ГЕТЬМАНСЬКА ДЕРЖАВА Б. ХМЕЛЬНИЦЬКОГО ПОТРАПИЛА В ГЕОПОЛІТИЧНИЙ «ТРИКУТНИК СМЕРТІ»: ПОЛЬЩА, МОСКОВІЯ, ТУРЕЧЧИНА

З цим висновком істориків В. Смолія та В. Степанкова важко не погодитися. Але який народ виборов свою свободу без жертв?

Візьмемо, наприклад, одну з найрозвиненіших сьогодні країн світу Німеччину. Німці змогли створити власну незалежну національну державу лише 1871 року (до речі, об'єднання відбулося «зверху» зусиллями насамперед канцлера О. Бісмарка й аж ніяк не демократичним шляхом).

В роки Тридцятилітньої війни (1618—1648 рр.) Німеччина перетворилася на пустку — кількість населення зменшилася з 21 до 13 мільйонів. Цілі міста лежали в руїнах. Автор сучасного капітального дослідження «Європа. Історія» англійський професор Н. Дейвіс зауважує, що внаслідок присутності на німецьких землях численних завойовників (іспанців, шведів, італійців, французів) навіть змінився расовий склад населення країни. Німецька культура зазнала такого нищівного удару, що мистецтво й література опинилися під цілковитою владою закордонної, зокрема французької моди. «Зі злиднями товаришувало приниження», — так характеризує економіко-психологічний клімат у Німеччині професор Н. Дейвіс.

Отже, завершальний період гетьманства Б. Хмельницького (власне й кінець його життєвого шляху) був надто неоднозначним.

28—30 червня 1651 року відбулася Берестейська битва.

Ліна Костенко: «ПОРАЗКА — ЦЕ НАУКА. НІЯКА ПЕРЕМОГА ТАК НЕ ВЧИТЬ» (історичний роман «БЕРЕСТЕЧКО»)

Віддавши належне таланту нашої видатної поетеси, а також автору іншого роману «Я, Богдан» Павлу Загребельному, все-таки вірмо насамперед історикам, якщо хочемо зрозуміти всю складність ситуації, до якої потрапив Б. Хмельницький під Берестечком, а особливо після нього.

Під Берестечко король Ян Казимир привів, за різними даними, майже 200-тисячне військо (ніколи, ні в XVII, ні у XVIII століттях такої кількості армії поляки не збирали). Звертаємо увагу на цю цифру тому, що кримський хан Іслам-Гірей пізніше дорікав Б. Хмельницькому, що той начебто применшував чисельність противника.

Початок Берестейської битви був за козацько-татарським військом. Але потім сталися події, які досі ніхто з дослідників пояснити достовірно не може.

Коли в критичний момент битви всі чекали атаки татарської кінноти, хан Іслам-Гірей залишив поле бою, цілком оголивши лівий фланг союзних військ. Долю битви було вирішено. Але й поляки з невідомих причин не скористалися з одержаної переваги — ні король, ні коронний гетьман (головнокомандуючий) М. Потоцький не підтримали німецького генерала К. Хубальда й не дали команду переслідувати противника, що відступав.

Б. Хмельницький передав командування полковнику Ф. Джалалію й спробував наздогнати Іслам-Гірея. Гетьман переконав кримського хана піти на допомогу козацьким полкам, які потрапили в оточення до поляків. Потім Б. Хмельницький наказав козакам підготуватися до продовження битви, як тільки він підійде з татарською підмогою. Але союзники так і не повернулися до Берестечка. Разом з ними був і Б. Хмельницький. Одні дослідники твердять, що татари насильно захопили гетьмана з собою, інші це заперечують (навіть М. Грушевський).

В. Полтавець «Бій козаків із шляхетським військом. Берестечко».

В оточеному поляками козацькому таборі полковники (Ф. Джалалій, М. Гладкий, І. Богун) не змогли оволодіти ситуацією. До того ж на бік противника перейшов полковник М. Криса.

Зрозуміло, що під Берестечком Б. Хмельницький програв битву, але треба реалістично оцінювати те, що сталося. Основним силам козацького війська вдалося вирватися з пастки, було врятовано майже всю артилерію.

Мають рацію дослідники, які твердять, що під Берестечко поляки прийшли, врахувавши гіркий досвід своїх минулих поразок — вони нейтралізували колишню перевагу козацько-татарського війська, підсиливши польську кінноту німецькою піхотою. Крім того, поляки використали уроки європейської Тридцятилітньої війни щодо бойового порядку військ тощо.

Тиміш Хмельницький.

Ситуацією в Україні скористалися литовці — гетьман Ян Радзівілл 4 серпня захопив Київ.

Невдовзі Б. Хмельницький зосередив 60-тисячну армію (отже, немає підстав говорити про тотальне знищення українського війська під Берестечком) під Білою Церквою й змусив командуючого польсько-литовськими полками коронного гетьмана М. Потоцького піти на підписання Білоцерківського договору. Ця угода була геть невигідною Україні, оскільки зводила нанівець досягнуте раніше. Мало того — повертала в козацький край польські порядки.

Намагання Б. Хмельницького переконати насамперед своє оточення в тимчасовості Білоцерківської угоди успіху не мали. Назрівала загальнодержавна криза, зумовлена передусім розчаруванням народу через відсутність позитивних змін в Україні. Не було єдності й серед найближчого оточення гетьмана. Найрадикальніші опоненти Б. Хмельницького пропонували змістити його.

ВНАСЛІДОК БЛИСКУЧОЇ ПЕРЕМОГИ КОЗАКІВ ПІД БАТОГОМ ЗАГИНУЛА ПОЛОВИНА ГУСАРІВ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ

Польські історичні й літературні джерела трактують Батозьку перемогу Б. Хмельницького насамперед як помсту за Берестечко. Й справді, такого нищівного розгрому не зазнавала жодна польська армія протягом XVI—XVIII століть. Якщо ігнорувати ці зрозумілі емоційні оцінки, то можна зробити висновки про істотні зміни ситуації в Україні внаслідок поразки поляків.

Насамперед українські селяни, козаки і міщани відтепер домоглися усунення фольварко-панщинної системи господарства, великого та середнього феодального землеволодіння, кріпацтва та інших форм феодальної залежності. Було завойовано права власності на землю й вступу до козацького стану. І що надто важливо — більшість земельного фонду вигнаних феодалів, королівщини та католицької церкви перейшла у власність державного скарбу.

Можна сказати, що земля, завойована козацькою шаблею, стала народною власністю. Але саме ця обставина несла в собі й майбутні біди — гетьманська держава не подбала про юридичне закріплення радикальних перетворень у аграрних відносинах. Поряд з Україною були держави, що залишались оплотом панщинно-кріпацького ладу в Європі.

Пам'ятник героям, полеглим у Берестейській битві 1651 року.

ЦАРСЬКІ ПОСЛИ ВІДМОВИЛИСЯ ПРИСЯГАТИ ЗА ЦАРЯ НА ПЕРЕЯСЛАВСЬКІЙ КОЗАЦЬКІЙ РАДІ

Вихід з геополітичного «трикутника смерті» (Польща, Туреччина, Московія) Б. Хмельницький запропонував такий — згодитися на протекторат Московії, що було нормою міжнародної європейської практики (в середньовічній Європі — формула залежності, коли потужна держава виступала гарантом територіальної цілісності та суверенітету сусідньої країни). До того ж, очевидно, Б. Хмельницький переслідував мету зміцнити Переяславською угодою підвалини православ'я та козацької державності. Не виключено, що гетьман також сподівався в майбутньому, коли вироблятимуться умови входження України до союзу з Московією, відстояти вигідні для козаків позиції.

Дослідники вітчизняної історії скрупульозно проаналізували подію, що сталася в січні 1654 року в Переяславі (не в княжому Києві, як того бажав московський цар, і не в Чигирині — гетьманській столиці Б. Хмельницького). На жаль, досі в оцінці Переяславської козацької ради замість документальної точності переважають політичні та ідеологічні стереотипи.

Оскільки в Переяславі присягнули всього 284 особи, можна твердити, що це була не «всенародна» чи «всеукраїнська», а буденна козацька рада. Не було в Переяславі представників Запорозької Січі. Категорично не прийняв ідею ради полковник Іван Богун. Не присягали Іван Сірко, уманський та брацлавський полковники. Від козаків, шляхти, духовенства та міщан присягнули всього лише 150 осіб.

Але головне, що крок Б. Хмельницького геть чисто не прийняли митрополит Сильвестр Косів та київське духовенство.

Можливо, декларативність та представницький характер (замість урочистостей та свята) переяславської події стали наслідком того, що досі ні в російських, ні в українських архівах не знайдено документа угоди. В Москві виявлено проект договору російською мовою та чернетки акта й грамоти від 27 березня 1654 року з поправками й додатками.

«Проте перехід України від Польщі до Росії важко переоцінити. Московія одержала економічні ресурси й геополітичне розташування, котрі потрібні, щоб стати великою державою... Формула «Московія плюс Україна дорівнює Росія» не фігурує у власне російських версіях російської історії, проте має фундаментальне значення. В такому разі справжнім засновником Російської імперії був Олексій Михайлович, а не його славетніший син Петро. Затяжний конфлікт між Росією, Польщею і Швецією вирішував долю Східної Європи», — так оцінив наслідки кроку Б. Хмельницького вже згадуваний англійський історик Н. Дейвіс.

Видатний діяч англійської революції, головнокомандувач збройних сил Англії Олівер Кромвель у листі до українського гетьмана писав: «Богдан Хмельницький, Божою милістю генералісимус греко-східної церкви, вождь усіх козаків запорозьких, пострах і викорінювач польського дворянства, скоритель фортець...»

Постать Б. Хмельницького привертала й привертатиме увагу істориків не одного покоління, адже в умовах сучасної української незалежності досвід минулих століть може стати невичерпною криницею державної мудрості й передбачливості заради самобутнього розвитку нашого народу.

М. Івасюк «Іван Богун».

ДОБА Б. ХМЕЛЬНИЦЬКОГО УТВЕРДИЛА НАЗВУ ДЕРЖАВИ — УКРАЇНА

Демократичні традиції гетьманської держави швидко вступили в конфлікт з самодержавними принципами Московії. Вже через два роки московити не допустили козацьке посольство до участі в польсько-московських переговорах у Вільно. У відповіді на лист царя Московії щодо переговорів з Польщею та початок війни з Швецією гетьман рішуче відстоював україно-польський кордон по річці Віслі. Переконавшись, що Москва продовжує ігнорувати Україну, Б. Хмельницький зібрав старшинську раду і заявив: треба відступати від руки царської величності й продовжити пошук союзників. До уваги гетьмана потрапляли то Швеція, то Австрія, то Туреччина, то Венеція, то Бранденбург, то Семиграддя (Трансільванія та Угорщина), Молдавія, Литва...

Та найбільше Б. Хмельницький дбав про зміцнення новоутвореної гетьманської держави: були сформовані потужні збройні сили (гетьман планував мати регулярну 50-тисячну армію, утримувану коштами державної скарбниці), замість воєводств та повітів утверджувалася полково-сотенна адміністративна система, провідну роль в управлінні державою відігравали вищі органи влади: генеральна рада, гетьман, старшинська рада, генеральна старшина та генеральна (військова) канцелярія. Верховним органом влади була генеральна військова рада, в роботі якої могли брати участь, окрім козаків, представники інших прошарків населення.

Проте в останні роки життя Б. Хмельницький, перебуваючи постійно у ворожому оточенні, шукаючи шляхів зміцнення центральної державної влади (надія гетьмана — син Тиміш загинув у молдавському поході), сконцентрував владні важелі в своїх руках. Він гадав знайти опору державі в спадковій монархії. Його колишня рішучість тепер знаходила вихід у не завжди виправданій жорсткості та безкомпромісності

Але життєві сили залишали гетьмана. Наприкінці 1656 року він, очевидно, переніс перший удар інсульту, який прикував його до ліжка. 6 серпня 1657 року творець Української держави помер.

«Зважаючи на масштаби впливу діяльності Хмельницького на подальший розвиток української нації, він має всі підстави носити титул «Великий» та бути канонізованим Українською православною церквою», — запропонували історики В. Смолій та В. Степанков.

***

Він «власними зусиллями збудував державу з новим устроєм і соціальними відносинами, з упорядкованими фінансами, з великою армією, ввійшов у зв'язки з усіма сусідніми і дальніми державами і вмів приєднати їх до своїх планів. Підняв свій нарід з вікового занепаду і забезпечив йому волю і самостійність. Поклав печать свого духу на дальший розвиток України»,— так оцінив Б. Хмельницького історик І. Крип'якевич (учень М. Грушевського).

Для філософа Григорія Сковороди Б. Хмельницький був «героєм і батьком вольності».

«Як би критично не ставилася до нього новіша історіографія, прикладаючи до нього мірило сучасних поглядів і понять, скільки б тіньових сторін не знаходила в його діяльності, не можна заперечити факт, що це саме він зав'язав перервану ще в середніх віках нитку української державності, і створена ним українська козацька держава знову впровадила український народ у сім'ю самостійних народів із своїм власним національним життям», — відстоював Б. Хмельницького історик Д. Дорошенко.

Цей пам'ятник «Козаки в дозорі» (проект В. Дубініна) так і не постав на Хортиці.

Віталій АБЛІЦОВ.

Продовження. Початок у №№ 163, 168, 173, 178, 183, 188, 193, 198, 203, 208, 214, 220, 226, 232, 238.

ДАЛІ БУДЕ

НАРОДНИЙ КАЛЕНДАР

Грудень око снігом радує, а вухо морозом рве

21 грудня — Ганни. День зимового сонцестояння, після чого сонце повертає на літо, а зима на мороз. Яка Ганка до полудня, така й зима до кінця грудня, яка Ганка до ніченьки, така зима до весноньки.

25 грудня — Спиридона. За цим днем ведеться спостереження за річним циклом: кожен наступний день відповідає погоді чергового місяця. Протягом дванадцяти днів варто запам'ятати витівки погоди, щоб визначити, яким буде рік. Спиридон-Сонцеворот небо плечима підпирає — дня додає.

Прикмети грудня

■ Галки збираються великими зграями і сильно кричать —на ясну погоду і мороз.

■ Пізно ввечері голосно співає хатній цвіркун — завтра буде тихий, безвітряний день, і мороз послабшає.

■ Синиці починають зранку пищати — вночі буде мороз, а ховаються під дах — на хуртовину.

■ Паморозь — передвісниця снігопаду.

■ Дим без вітру стелеться по землі — випаде сніг або потепліє.

Фото Анастасії СИРОТКІНОЇ.

ЦЕ ЦІКАВО

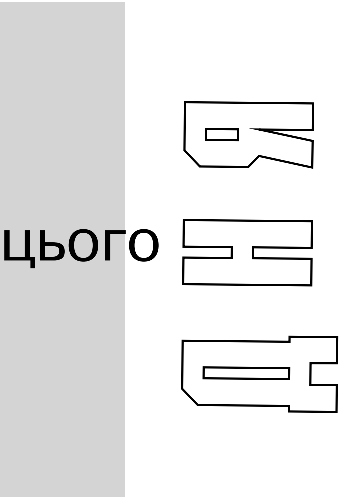
Фантастика стає дійсністю

Якщо вам не подобається ваше обличчя, в недалекому майбутньому його успішно можна замінити на інше. І це не жарт. Група англійських лікарів розробила технологію пересадки людських облич. Передбачається пересадка не лише шкіри, м'язів чи жирових шарів, а й всієї системи кровопостачання донора. Дуже складна хірургічна операція може тривати до дев'яти годин. Залишилося зовсім мало: створити препарат, який допоможе безболісно примирити імунні системи двох людей та запобігти відторгненню чужої лицьової тканини.

Змінювати у такий спосіб свій вигляд навряд чи знайдуться бажаючі, але чергове відкриття в медицині допоможе людям, чиї обличчя постраждали від опіків чи спотворені внаслідок катастроф.

Сусіди так на нас схожі

Людство давно цікавить питання, чи є життя на інших планетах. Припускали навіть, що десь є така сама планета Земля. І ось американські астрономи оголосили про те, що виявили планетну систему, дуже схожу на Сонячну. Тринадцять планет цієї системи обертаються у сузір'ї Рака витягнутими орбітами навколо зірки 55 Рака. Щоправда, на відстані від Землі в 41 світловий рік. Маса найменшої планети в 40 разів більша за масу Землі. І найімовірніше, у Всесвіті це не єдиний двійник нашої системи. Цілком можливо, що відомі нам нерозпізнані літаючі об'єкти (НЛО) і є гості з далеких планет.

■ 1861 р. На Херсонщині народився Євген Чикаленко, землевласник, меценат.

■ 1892 р. Народився хірург Михайло Коломійченко.

■ 1920 р. Раднарком РРФСР прийняв декрет "Про використання Криму для лікування трудящих".

■ 1930 р. Помер Степан Томашівський, історик та громадський діяч, один з організаторів стрілецького руху в Західній Україні.

■ 1966 р. Засновано Українське товариство охорони пам'яток історії та культури.

■ 1991 р. В Алма-Аті підписано декларацію про утворення Співдружності незалежних держав (СНД).

АСТРОЛОГІЧНИЙ ПРОГНОЗ
на 23—29 грудня 2002 року

На цьому тижні чекайте світських заходів або пропозицій про співпрацю. Комусь, можливо, освідчаться у коханні.

ОВЕН. На чоловіків очікує спокуса в образі чарівної жінки. Якщо ви одружені, подумайте: чи варта мить задоволення низки неприємностей — тим паче, перед Новим роком. На цьому тижні вам доведеться серйозно витратитися на дітей, хобі чи на коханого.

ТЕЛЕЦЬ. Якщо один із подружжя щось придбає для дому, а другому це не сподобається, не поспішайте свaритися. Поставтеся до цього з гумором: це найкраще, що ви можете зробити. На цьому тижні договір про купівлю або продаж нерухомості краще не укладати.

БЛИЗНЯТА. Приємна співпраця з жінками розширить коло ваших знайомств: можливо, це буде більш високий рівень спілкування, завдяки чому відбудуться цікаві зустрічі. Передноворічні розважальні заходи на роботі можуть призвести до виявлення деякої надмірності з вашого боку.

РАК. На цьому тижні ви здатні витратити на жінок і задоволення всю готівку, не тому, що у вас є великі суми. Звичайно, якщо ви закохані, то, може, і варто придбати до Нового року дорогий подарунок для своєї коханої або коханого.

ЛЕВ. Ваша надмірна поблажливість до себе може образити когось із рідних. Якщо не хочете, щоб виник конфлікт, постарайтеся не дуже демонструвати свою самостійність. На цьому тижні ви захочете прийняти остаточне рішення стосовно нерухомості або місця проживання.

ДІВА. Ви дізнаєтеся про щось таке, що від вас приховували. Це може призвести до розчарування у комусь із вашого оточення. Не варто перед Новим роком на цьому концентруватися, краще заручіться підтримкою потрібної людини.

ТЕРЕЗИ. Якщо ваша діяльність пов'язана з грошима підприємства, ви маєте бути дуже уважні й обережні під час прийняття рішення. Можливо, винагорода, яку ви отримаєте, буде меншою, ніж ви розраховували. Головне — не намагайтеся замилювати очі своїм приятелям.

СКОРПІОН. На роботі стануться зміни, що вимагатимуть вашої безпосередньої участі. Скористайтеся передноворічним періодом, щоб поліпшити стосунки з керівництвом, поспілкуватися з батьками. І не засмучуйтеся, якщо оцінка ваших заслуг буде не такою, як ви сподівалися. Пам'ятайте, що вона суб'єктивна, і ви можете її змінити.

СТРІЛЕЦЬ. Цілком можливо, що багато хто з вас зіткнеться з питанням еміграції: одні вирішать, що їм необхідно все залишити і поїхати. Інші — відкинуть будь-які пропозиції щодо від'їзду через страх втратити те, що є, або через можливі труднощі.

КОЗЕРОГ. Ви можете вирішити проблему інвестицій у свій бізнес чи вкласти гроші у спільне підприємство. Для цього ви повинні діяти рішуче. Якщо раптом між вами та вашими друзями пробіжить чорна кішка, не поспішайте робити висновки.

ВОДОЛІЙ. Можливо, перед Новим роком ви отримаєте пропозицію про роботу. Не поспішайте казати «ні»: це ви зможете сказати і після святкування Різдва, якщо таке рішення буде остаточним. Тим краще одразу погоджуйтеся. Можуть статися зміни в кар'єрі у вашого чоловіка чи дружини.

РИБИ. У вас може з'явитися можливість поїхати на заробітки за кордон або у тривале відрядження. Також цей тиждень можна використати для свого оздоровлення і санаторного лікування.

Начебто їдемо...

Петрович тремтів від холоду, стоячи на залізничній платформі, і проклинав «щасливу» хвилину, коли йому по-дружньому зробили дачну ділянку. За оті шість гривень, що нині мусиш платити за поїздку до заміського раю, всю потрібну городину можна купити просто під вікнами міської квартири.

Десь у далечині на рейках з'явилася світлова цятка, і гурт людей заворушився, бо кожний власник скоцюрбленої сірої постаті прагнув вибрати найліпшу позицію для штурму дверей потягу.

Заскреготіли гальма, і рухлива жива маса на мить заклякла, вражене на небаченим дивом, котре, спинаючись, розгорталося перед людом своїм якимось несправжнім, бутафорним виглядом. Петрович і собі наліг, з подивом роздивлявшись дивовижний інтер'єр: це був нашвидкуруч перероблений старий вантажний пульман з абияк прорізаними вікнами, скромненько оздобленими зсередини стінами і зі щільно понатикуваними вузькими, саморобного вигляду, лавами. Але сидячих місць виявилося так багато, що натовп швидко, як-то кажуть, розсмоктався у вагоні. І перш ніж Петрович не без зусиль продерся до вільного місця, він устиг прочитати емблему виробника цього транспортного шедевру: «ПЗДТ» — і дрібніший напис: «Приміський залізничний департамент таксомоторів».

— Таксомотор! Проїзд — три гривні! Три гривні, шановні! Готуємо гроші за проїзд на таксомоторі! — кричав кондуктор.

Петрович нарешті всівся і... гостриий біль увіп'явся в його ліве коліно, котре вперлося у якусь залізяку.

— Ой! — вихопилося у Петровича і він... прокинувся.

Чолов'яга з подивом усвідомив, що мікроавтобус, у якому він було задрімав, немов отой вагон, похапцем перероблений із зношеного вантажного автофургона дарма що знаменитої марки «Мерседес». Усе було як уві сні: перекошені вікна, недбало оздоблені стіни й стеля і, головне, сидіння — поставлені так щільно, немов то автобус дитсадка або ж спілки ліліпутів.

— Повний ПЗДТ! — вигукнув Петрович спросоння, і якась інтелігентного вигляду жіночка зміряла його поглядом, сповненим докору і презирства.

— А я вважаю, що ПЗДТ — це ще м'яко постелено, — озвався статечний чоловік, котрий, міцно вчепившись у поручень, відчайдушно боровся з шарпанням, хилитаючись у вузенькому проході. — Хіба можна на собі увити, — продовжував він, — щоб на залізниці хтось посмів перетворити цементовоз чи скотовоз у такий собі залізничний примісь-кий таксомотор?!..

— Екстрасенс?!.. — жахнувся Петрович і з переляку перехопив слово в оратора. — Усе наше реальне життя — геть чисто несправжнє, фальшоване! Візьміть оцю маршрутку. Начебто крутої марки, «Мерседес», а насправді ж вантажівочка ця, поки не зносилася, возила по Європі бозна-що. А теперечки нові хазяї у гонитві за надприбутками перебробили цей металобрухт на так званий мікроавтобус, що начебто мусить людей возити.

— Які люди, такий і автобус, — бовкнув той, що їхав стоячки.

— А крісла, крісла які! — від далі Петрович. — Справжнє знущання з дорослих людей! Отож мікроавтобус наш — підроблений якимось черговим департаментом таксомоторів!

— Маємо, що маємо, — підхопив тему хилитавий співрозмовник. — Зате контрольних органів, кажуть, непереводно.

— Та що нам оті контролери! — розпалився Петрович. — У них, чиновників, коли щось не те, то про те «не те» говорять як про «так звание»: якщо й мало місце, то лише «начебто». Отож, невідомо, чи самі вони справжні, чи «так звані».

— Здається мені, — не втримався й собі співрозмовник, — що в такому складному подвійному житті є свій своєрідний еволюційний позитив — адже за такого клятого так званого начебто життя люди наші так загартувалися, що теперечки всім нам будь-який «ПЗДТ» начебто вже й не страшний!..

Юрій Большак.

ОТАКОЇ!

Крокодили полюбляють дощ більше, ніж секс

У самців велетенських крокодилів різко зменшилася сексуальна активність. Практично зійшла нанівець. А все через брак дощів. Австралійські фермери, які спеціалізуються на розведенні цих рептилій, скаржаться на посуху — цього року мусонні дощі обминули цей континент.

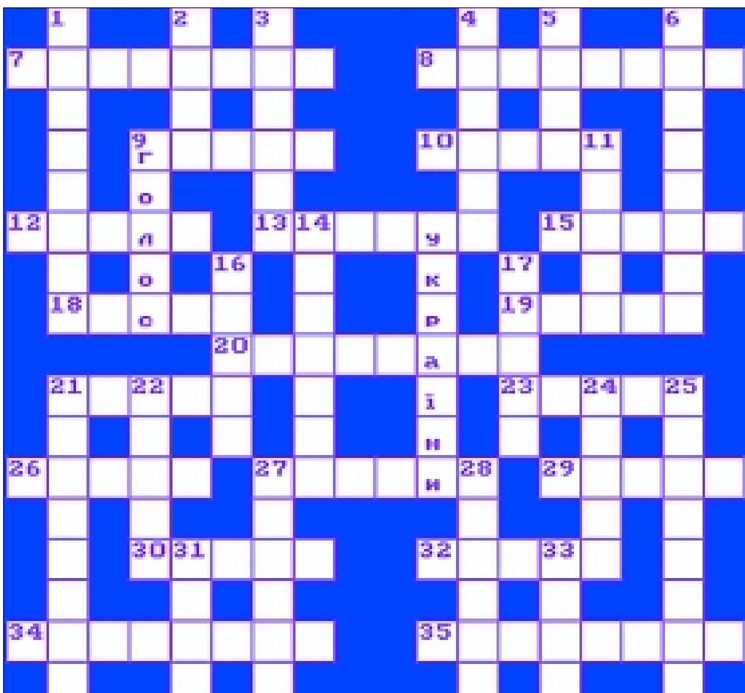
Статеве життя цих тварин цілком залежить від погоди. Для них немає кращої днини, аніж коли гроза і злива — це діє набагато сильніше віагри, стверджує власник крокодилячої ферми Джон Левер. Три тисячі його годованців щороку приводять на світ мало не 1600 дитинчат. Якщо погодна ситуація не зміниться, ця цифра може зменшитися вдвічі. Джон Левер припускає, що від посухи страждають і крокодили, які мешкають на волі, **повідомляє Кореспондент.**

ФОТОПОГЛЯД

Фото УНІАН.

КРОСВОРД

ПО ГОРИЗОНТАЛІ: 7. Давньогрецький філософ-софіст. 8. Невеликий хвалебний вірш, присвячений дамі. 9. Жіноча частина будинку в мусульман. 10. Дівоча прикраса з квітів. 12. Найбільша річка басейну Балтійського моря. 13. Найвища виборна службова особа з плебеїв у Стародавньому Римі. 15. Переважно чоловічий одяг. 18. Посудина у вигляді широкої чашки. 19. Коловорот. 20. Той, хто плавав на кораблі «Арго». 21. Великий вогняно-яскравий метеор. 23. Дитяча оздоровниця в Криму. 26. Вид печатки. 27. Підставка для хімічного посуду. 29. Житловий будинок разом з двором, господарськими будівлями і городом. 30. Перелітний птах із блискучим строкатим оперенням. 32. Битий лід скресних водоймищ, річок. 34. Ізоляція на певний час осіб, хворих на заразну хворобу. 35. Держава, що оформилася після остаточного поділу Римської імперії.

ПО ВЕРТИКАЛІ: 1. Будь-яка жива істота. 2. Почуття поваги. 3. Вчене звання або посада викладача вищої школи. 4. Позитивно заряджений іон. 5. Частина магнітного кола електричної машини, яка з'єднує її полюси. 6. Невеликий механічний орган. 11. Невелике легке судно. 14. Сукупність дерев'яних брусів і сталевих труб, частина оснащення судна. 16. Великий перський поет, класик перської і таджицької літератури. 17. Безбарвний, насичений вуглеводень із запахом бензину. 21. Глибоководний самохідний апарат. 22. Тварина, що займає проміжне положення між мавпами і нижчими ссавцями. 24. Видатний сербський фізик і винахідник. 25. Систематичне зібрання однорідних предметів. 27. Страва зі шматочків баранини. 28. Одна з кількох думок про ту саму подію. 31. Бог вогню у стародавніх індійців. 33. Листяне дерево родини березових.

Склав Іван СОБКО.

Відповіді на кросворд від 14 грудня

ПО ГОРИЗОНТАЛІ: 9. Метрика. 10. Тло. 11. Родовід. 12. Кантата. 14. Пастила. 15. Ряжанка. 18. Амеба. 19. Каданс. 20. Нектар. 21. Набат. 22. Шалька. 24. Аромат. 29. Гідрант. 31. Штольня. 34. Куріпка. 35. Боа. 36. Колегія.

ПО ВЕРТИКАЛІ: 1. Версаль. 2. Простуда. 3. Чарка. 4. Стан. 5. Доба. 6. Архар. 7. Ковзанка. 8. Бінокль. 13. Тире. 16. Наснага. 17. Фантаст. 23. Амброзія. 25. Апологет. 26. Плінтус. 27. Лема. 28. Панагія. 30. Тукан. 31. Шишка. 32. Риба. 33. Їжак.

ЯКЩО ВИ КОЗЕРОГ

Капуста завжди в радість

Дуже схильні до простуд, артритів, серцевих і ниркових нападів, циркулярних закупорок. Бережіть коліна, кістки, м'язи, стежте за кровообігом. У дієті має бути більше вітамінів. Рекомендовано гірський клімат, свіже повітря. Найлютіший ворог — волога і холод, тепло вдягайтеся і частіше робіть масаж. Узагалі Козероги краще опираються хворобам, ніж здається, хоча й не помічають перших ознак. Вживайте їжу, багату на протеїн і фосфорнокислий кальцій, пийте більше води. Не рекомендовані жирна їжа, соуси і алкоголь. Зате капуста, квасоля, огірки, кури, сир, яєчний жовток, суниця завжди вам в радість.

Мал. Олега ДЕРГАЧЕВА.

Голос України

Редактор номера Віталій СУДДЯ.

Редколегія: Леонід БРОВЧЕНКО, Анатолій ГОРЛОВ, Сергій ДЕМСЬКИЙ, Віталій ЖЕЖЕРА, Іван ІЛЛЯШ, Світлана ПИСАРЕНКО, Віталій СУДДЯ.

Головний редактор Анатолій ГОРЛОВ.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання—КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Ціна договірна

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Передплатні індекси: для індивідуальних передплатників — 40224, для підприємств і організацій — 60955.
Загальний тираж 159000.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 03047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.
Фотоформи виготовлено в КЦ редакції газети «Голос України»

Зам. 0311238. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-84-92; телефакс — 234-72-54; відділ реклами — 449-72-53, 441-89-34, 441-89-44; телефакс — 449-85-62.

E-mail: mail@golos.com.ua — загальний
reklama@golos.com.ua — відділ реклами
let@golos.com.ua — відділ листів
foto@golos.com.ua — відділ ілюстрацій
Internet: http://uamedia.visti.net/golos

При підготовці матеріалів використовується інформаційно-пошукова система Верховної Ради України «Законодавство»